
Mednarodna konferenca Coast Wise Europe: Tokovi v severnem Jadranu: 12. - 14. julij
1998, Izola

Author(s): Lučka AŽMAN MOMIRSKI

Source: *Urbani Izziv*, Vol. 9, No. 2, Urbanizacija in varstvo okolja / Urbanisation and
Environmental Protection (december 1998), pp. 104-107

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180102>

Accessed: 02-09-2025 14:30 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at

<https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Lučka AŽMAN MOMIRSKI

Mednarodna konferenca Coast Wise Europe: Tokovi v severnem Jadranu

12. – 14. julij 1998, Izola

Projekt Coast Wise Europe, ki se je začel v letu 1995, je nastal na pobudo Academy of Architecture and Urban Design RAG Rotterdam iz Nizozemske. Turizem oziroma turizem vzdolž evropskih obal je bila glavna tema projekta. V njegovem okviru je vse do zaključka projekta na Expu'98 v septembru 1998 sodelovalo 21 šol za arhitekturo iz prav toliko evropskih držav. V številnih državah, tudi v Sloveniji, se je Coast Wise Europe nadaljeval v obliki dodatnih aktivnosti – pri nas sta bila v poletju 1998 organizirana konferenca in workshop Flows in the northern Adriatic Sea (kratko Flows'98) – Tokovi v severnem Jadranu.

Mednarodno konferenco Flows '98, ki je potekala v Izoli od 12. do 14. julija 1998, je organiziralo kar pet institucij iz štirih držav: Fakulteta za arhitekturo, Univerza v Ljubljani, Urbanistični inštitut

Republike Slovenije, Fakulteta za arhitekturo, Univerza v Zagrebu, Academy of architecture and Urban Design RAG, Rotterdam, Nizozemska in Istituto di Universitàrio di Architettura, Benetke, Italija. Brez podpore Ministrstva za znanost in tehnologijo Republike Slovenije ter Občine Izola konference ne bi bilo mogoče izpeljati.

Začetna ideja o pripravi konference je izšla iz razprav, kako dognati predhodno srečanje za gostujoče mentorje mednarodne urbanistične delavnice Flows'98, ki je potekala od 15. do 27. julija 1998 v Izoli, Rovinju in Benetkah. Organizatorji delavnice so v času predhodnega srečanja želeli seznaniti mentorje s konkretnimi problemi, ki jih je potrebno obravnavati pri načrtovanju obale in obalne regije v Sloveniji, na Hrvaškem in v Italiji, s posebnim poudarkom na turizmu. Natanč-

na predstavitev teh problemov naj bi v času delavnice omogočila takojšnje nastavitve delovnih metod v posameznih tematskih skupinah in bolj kvalitetne rezultate na zaključku delavnice.

Priprave za predhodno srečanje mentorjev so prerasle v obliko konference, kot je bila izpeljana.

Namen in cilj konference so postale primerjave pogledov, raziskovalnih izkušenj in praks s poudarkom na načrtovanju obale in obalnih regij in upravljanju z obalo v Sloveniji, na Hrvaškem in v Italiji, pogledov nacionalnih držav na regionalno načrtovanje in čezmejno sodelovanje na obalnih območjih in posebnih tem: turizma, transporta, kulturnih izmenjav in varovanja okolja.

Načrtovanje na območju severnega Jadrana

Pri pregledu zgodnjega regionalnega načrtovanja na območju severnega Jadrana je Vladimir Braco Mušič opozoril na samega Leonarda da Vincija in njegove skice umetnega poplavljanja spodnjih delov reke Soče in Vipave z namenom lažje obrambe vzhodnih dostopov do furlanskih ravnin. Revizija planiranja na območju regije seveda ne more mimo Fabianieva dela, Ravnikarjevega modela regionalnega plana za severno in zahodno istrsko obalo med Ankaranom in Novigradom ter Mihevcvih prispevkov, ki obsegajo vse od celotnih regionalnih planov do načrtovanja posameznih območij.

Verjetno največji, skoraj zagotovo pa najpomembnejši prostorski plan v severnem Jadranu je bila t. i. Koordinacija regionalnega prostorskega plana zgornjega Jadrana – ime samo izhaja iz poskusa usklajevanja posameznih planov, ki so bili za določena območja že pripravljene. Značilno zanj je, da v svojih analizah in predvidevanjih ni upošteval samo turističnega razvoja mest, ampak tudi širitev industrije v mestih, ter da je preučevanje obalne regi-

Pavza pred Kulturnim domom v Izoli, prizoriščem konference

je primerjal s panonsko regijo. Ante Marinovic-Uzelac je še posebej poudaril pomen problemskega in programskega načrta, ki sta vizualizirala mogoče scenarije razvoja in s tem pripomogla k hitrejšemu sprejemanju odločitev, ko se le-te bile potrebne.

Podoben projektu za zgornji Jadran (izpeljanemu v letih 1970 in 1972 v okviru United Nations Development Programm) je projekt za južni Jadran, ki je prav tako kot prvi potekal v letih 1964-68 v sodelovanju z UNDP. Nekoliko kasneje so bile v okviru istega sodelovanja izdelane Analize okoljskih pogojev v jadranskih regijah v Jugoslaviji.

Vsi našteti projekti so po mnenju Marinovic-Uzelca postali primerne osnova za nadaljnje načrtovanje v okviru celotne jadranske regije. V državne načrte je bilo vključenih večina projektnih idej – podobno velja tudi za plan novopriznane države Hrvaške (predstavljen 1995), ki je znan pod imenom Strategija regionalnega razvoja Hrvaške.

Vladimir Braco Mušič je ob tem opozoril, da Koordinacijski plan za zgornji Jadran dejansko ni imel trajnih posledic v vsakdanji praksi (v okviru Slovenije?), ker pač ni bil nikoli dobro integriran v splošno administrativno in politično strukturo regije in države. Pri tem gre za splošno vprašanje izvrševanja planov, ki je aktualno; vsaj tako kaže tudi primer planerske delavnice iz leta 1992.

Novi projekti, kot na primer Phare projekti Slovenian Coastal Zone Management Project in CBC project Regional Development Policy in Slovenia – Italy border region (Slavko Mezek), so tudi poskus iskanja odgovorov na vprašanja, na katera ni odgovorila planerska delavnica 1992. Najvrednejši rezultat teh iniciativ je sprožanje procesa integriranega pristopa k razvojnim in okoljskim varovalnim vprašanjem ter hkrati to, da projekta podpirata predvsem intenzivno vključevanje in sodelovanje lokalnih predstavnikov.

Predstavitve lokalnih problemov

Konkretne primere današnjih problemov in poskuse njihovega reševanja, usklajevanja ali vrednotenja so predstavili predstavniki treh nacionalnih držav.

Jana Gojanovič Purger je kot predstavnica občine Izola zagovarjala razvoj prostorskega informacijskega središča za obalno regijo, kjer naj bi zbirali informacije in upravljali z materiali o regiji. Istočasno je poudarila nujnost uvedbe regijskega plana, ki naj bi premoščal razliko med državnim planom in planom občin. Pri tem naj bi državni plan zagovarjal državne interese in bil sposoben vključevati razlike med regijami, regionalni plan pa naj bi zagovarjal splošne interese, probleme in prednosti posamezne regije, ki so sedaj zanemarjene. Pritrdil je Slavko Mezek, češ da v obdobju tranzicije postaja vse bolj jasno,

da je potrebno rešiti problem koordinacije in integracije vprašanj, ki so povezana z razvojem in okoljem, še posebno v občutljivih okoljih z močnim in hitrim ekonomskim razvojem, kot npr. v slovenski obalni regiji.

Sonja Jurkovic je predstavila študijo z naslovom Terra Recognita – strokovno delo o urbanih celotah v istrski županiji, njihovih možnih oživitvah in ohranitvi. V razpravi se ukvarja z nastankom mest v Istri (kje in kako so nastala) ter s specifičnostjo prostora Istre oziroma s posebnim urbanim značajem njenega prostora.

Podobno so italijanski predstavniki (Alberto Bernstein, Anna Marson, Marco Venturi) prikazali konkretne probleme, s katerimi se srečujejo pri načrtovanju. Najpogostejši so onesnaževanje voda in morja, poplavljanje Benetk, okoljska degradacija in odnos obale (Benetke) in zaledja.

Zbor na pomolu tik pred izplutjem

Evropske izkušnje – regije med nacionalnimi državami, obale, mesta

Prispevek Richarda Williamsa – North Sea as a Planning Zone – je v njegovi odsotnosti predstavila Kaliopa Dimitrovska Andrews. V njem Williams izhaja iz svoje vključenosti v regionalne projekte in bolj podrobno predstavlja North Sea Interreg IIC, za katerega optimistično napoveduje, da prinaša nekaj več vsebine, kot jo običajno imajo podobni projekti. North Sea Interreg IIC naj torej ne bi bil samo retorike polno čez- in obmejno sodelovanje, ampak tudi praktična pozitivna izkušnja.

Pri tem izpostavi tri vprašanja:

- vprašanje terminologije; pri opisovanju različnih oblik sodelovanja med planerskimi organizacijami se uporablja v različnih državah različna terminologija. Zato predlaga tipologijo različnih oblik čezmejnega načrtovanja;
- vprašanje institucionalnih kapacitet občin in planerskih agencij, da bi planiranje regionalnega merila sploh lahko obvladovala. Le-ta so navadno sposobna obvladovati planiranje v lokalnih primerih, niso pa opremljena za odgovore in izzive čezmejnih sodelovanj;

- vprašanje vzpostavitve nove institucionalne ravni planiranja za območja, ki presegajo nacionalne meje; in sicer za raven med Evropsko unijo in članicami Evropske unije. V tem okviru opozori na pomembnost VASAB 2010 projekta, ki prevzema prostor zunaj direktnega programskega konteksta Evropske unije.

Pojav Interreg IIC pomeni izziv tudi za projekt VASAB 2010 (Visions and Strategies around the Baltic Sea 2010), ki ga je predstavil Jacek Zaucha. Sodelovanje Belorusije, Danske, Estonije, Finske, Nemčije, Latvije, Litve, Norveške, Poljske, Rusije in Švedske se je pričelo 1992 na srečanju ministrov za okolje in prostor baltskih držav. Najbolj pomemben faktor, ki je stimuliral čezmejno in multilateralno prostorsko planiranje v Baltiku, je bil politični faktor, kar se izraža tudi v dejstvu, da je bila iniciativa za sodelovanje prevzeta z vladne in ne samo regionalne ravni. VASAB 2010 je torej medvladni program sodelovanja in razvoja v regiji Baltiškega morja, v nasprotju z npr. sodelovanjem v Severnem morju (severni Jadran?), kjer so iniciativo prevzele regionalne dežele in kjer so bili ekonomski motivi bistveno močnejši od političnih.

Udeleženci konferenc v Kulturnem domu v Izoli – poslušalci

Udeleženci konference po predavanjih – razpravljalci

Strategija VASAB-a temelji na štirih neodvisnih komponentah:

- sistemu mest in urbanih naselij (pearls),
- povezovalnih infrastrukturnih mrežah (strings),
- izbranih tipih uporabe zemljišč v ruralnih območjih, kjer spodbujajo dinamično in kvalitetno življenje (patches),
- sistematični promociji.

O evropskih trendih v prostorskem planiranju je govoril Marco Venturi. Menil je, da je potrebno najprej ugotoviti aktualno obliko urbanih pojavov, ki se navadno posledično prenesejo v vladno okoljsko politiko v (približnem) obdobju 25 let. Opozarjal je na

sedanje oblike spremembe odnosa do mesta: pozornost se ne namenja več mestu v celoti, ampak samo staremu delu mesta, novi kapital in nova delovna mesta niso več osredotočeni izključno v mestih, prvič v zgodovini po srednjem veku populacijske številke v mestih padajo, 80% dovoljenj za gradnjo v mestih niso novogradnje, ampak dovoljenja za obnovo in rekonstrukcijo starih hiš, spreminja se funkcija in odnos med mestom in periferijo. Zaradi vsega naštetega opozarja, da je potrebno te fenomene podrobno opazovati in analizirati, preden postanejo predmet starih interpretativnih modelov ali celo novopisanih zakonov 'Kopernikove revolucije'.

Pri obravnavi obal je Anna Marson razložila pojem 'coastal zone management', (upravljanje z obalo) in opozorila na različne metodološke pristope. Poznamo dva modela planiranja in sicer racionalno-celostnega in inkrementalističnega. Med obema se razvija nov model, ki temelji na predpostavkah inkrementalistov. Le-ta je osnovan na prepričanju v nepovezane fragmentirane inkrementalne akcije kot na edino metodo, ki zrcali dejansko obnašanje, in na iskanju namenskega učinkovitega strateškega upravljanja. Osnovna zahteva za integrirano upravljanje obalnih območij je holistično dolgoročno videnje vseh faktorjev, ki vplivajo na obalno območje.

Zaključki

Glede na to, da se je tema konference v dneh, ki so ji sledili, preobrnila v glavno temo in vsebinsko ozadje delavnice Flows, sta zaključke konference oblikovala vabljen mentorja Guus Vreeburg in Ivan Stanič. Predstavila sta dva sklopa vprašanj, ob katerih se je razvila razprava, in sicer:

- kakšno naj bo planiranje: prisilno in obvezno; ali je planiranje upravljanje z različnimi možnostmi in predvidevanje različnih scenarijev;
- kakšne raziskovalne metode naj bi uporabljali za pridobitev pravih podatkov;

- kaj je vloga planerjev;
- kako naj v bodoče usmerjamo urbanistične delavnice kot orodja v prostorskem načrtovanju: da težijo izključno k realnosti ali bolj k iskanju vizij, želja, strategij;

Drugi sklop vprašanj se je nanašal izključno na vprašanje regije severnega Jadrana:

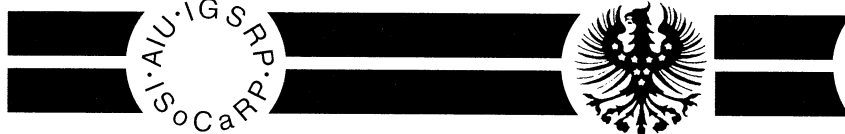
- pomembno je analizirati tokove, ki v regiji severnega Jadrana obstajajo, ne glede na to, ali so to tokovi blaga, ljudi (turistov);
- od kod ti tokovi prihajajo in kam gredo;
- kako lahko tokove ovrednotimo v kvalitativnem ali kvantitativnem smislu;
- kako tokovi potekajo glede na geografsko konfiguracijo - vzpo-

redno ali pravokotno na obalo, glede na obalo ali zaledje;

- merilo in regija: kaj je regija severnega Jadrana glede na različna merila - globalno, mednarodno, nacionalno; kaj pomeni regija severnega Jadrana, če jo opazujemo iz Singapurja.

Kljub temu, da je na konferenci sodelovalo precejšnje število urbanistov in arhitektov iz kar nekaj evropskih držav in predvsem iz Slovenije, Hrvaške in Italije, smo pričakovali večji odziv predvsem državnih in lokalnih institucij iz treh nacionalnih držav ob severnem Jadranu.

Mag. Lučka Ažman Momirski, univ. dipl. inž. arh., Fakulteta za arhitekturo, Univerza v Ljubljani

INTERNATIONAL SOCIETY OF
CITY AND REGIONAL PLANNERS

AUTONOMOUS REGION OF AZORES

Nataša BRATINA JURKOVIČ

Prostor in voda; integralno planiranje za sonaravno prihodnost

34. mednarodni kongres planiranja ISoCaRP
Azori - Portugalska, 26. sep. - 2. okt. 1998

ISoCaRP je kratica za International Society of City and Regional Planners, ki je letos organizirala že 34. redno srečanje oziroma mednarodni planerski kongres. Organizacija oziroma mednarodno združenje urbanih in regionalnih planerjev je bilo ustanovljeno v šestdesetih letih in eno izmed konferenc so izvedli prav na območju nekdanje Jugoslavije, v

Beogradu. ISoCaRP ima sedaj sedež na Nizozemskem v Haagu.

Vsaka konferenca ISoCaRP-a je strokovno srečanje, ki se osredotoči na eno izmed tem s področja planiranja v najširšem smislu. Letošnja tema je bila posvečena vodam kot zelo občutljivemu elementu v prostoru in predvsem načrtovanju stika kopnega z vodo